

BAROKNÍ INSTRUMENTÁLNÍ HUDBA – ITÁLIE

- Evropská instrumentální hudba dosáhla v období baroka své umělecké zralosti. Dlouhá staletí byla považována za pouhou zábavu, nikoliv za skutečné umění. Až **baroko** znamená úplnou **rovnoprávnost instrumentální hudby s tvorbou vokální**.
- Prudký **rozvoj nástrojů** poskytoval tvůrcům i interpretům obrovské možnosti ve smyslu techniky i barvy.
- celá řada skladeb: sonáty, suity, koncerty, concerta grossa
- vznik nového formového druhu: concerto grosso, sólový koncert
- **KONCERTANTNÍ PRINCIP** založen na kontrastním střídání 2 nástrojových skupin

3 základní druhy CONCERTA

1) CONCERTO GROSSO

zásadně přispěl k dotvoření podoby: Arcangelo CORELLI

- koncert („souboj“) dvou skupin
  - 1. **concertino** (malá skupina sólistů, obsazení triové sonáty: 2 melodické nástroje (housle) + basso continuo)
  - 2. **tutti** (celý orchestr)
- založeno jen na zvukovém a barevném kontrastu těchto skupin, tematický kontrast zde chybí

2) CONCERTO (sólový koncert)

zakl.: Giuseppe TORELLI

- 1 nebo několik sólistů
- zákl. znakem je virtuosita sól. partů (tematický kontrast sólistů a tutti – jednodušší)

3) CONCERTO-RIPIENO (tutti koncert)

- bez sólových partií
- nejstarším typem koncertu, nejméně častý

BOLOŇSKÁ ŠKOLA

- generace skladatelů instrumentální hudby, jež na přelomu 17. a 18. století začala připravovat vrchol italského hudebního baroka

Arcangelo CORELLI (1653 – 1713)

- působil nejprve v Boloni a pak jako zralý umělec přes 30 let v Římě
- proslavil se také jako vynikající houslista
- **zásadně přispěl k dotvoření podoby CONCERTA GROSSA**
- sbírka **12 Concerti grossi, op. 6**

Giuseppe TORELLI (1658 – 1709)

- rodák z Verony
- také vynikající houslista
- **tvůrcem sólového houslového koncertu (a stejně tak i koncertu pro 2 housle) – vložil virtuozní houslová sóla mezi tutti → vzniká kontrast sól a tutti**
- tvůrcem sólového koncertu jako cyklu: 3 věty (R-P-R) + u T. je střední věta třídílná (1. rychlá – 2. pomalá (tutti) / rychlá (sólo) / pomalá (tutti) – 3. rychlá = „torelliovská střední věta)
- nejprogresivnější sbírka: **Concerti grossi, op. 8** (sice se nazývá concerti grossi, ale obsahuje: **6 koncertů pro dvoje housle, 6 sólových koncertů**) – virtuozní a technicky velice náročné
- Podstatným rozdílem mezi oproti Corellimu a všem ostatním současníkům je průnik **VIRTUOZITY** do formy koncertu, který způsobil velké stylové inovace (na ně pak navázal Antonio Vivaldi – vrchol sól. koncertu)
- spolutvůrce trubkového koncertu (ne tak pohyblivá jako housle – jednodušší party)

BENÁTSKÁ ŠKOLA

- od přelomu 17. a 18. stol. převzali Benátky po Boloni štafetu vůdčího činitele ve vývoji instrumentální hudby
- **Thomaso ALBINONI, Alessandro MARCELLO** – společně s Vivaldim **tvůrci hobojevého koncertu**
- **Benedetto MARCELLO** – v širším povědomí známý zvláště svým satirickým spisem o nešvarech dobové opery *Il teatro alla moda* (Divadlo podle módy, 1722)

ANTONIO VIVALDI (1678 Benátky – 1741 Vídeň)

- syn benátského houslisty (kapely chrámu sv. Marka v Benátkách)
- jako chlapec studoval u Giovanniho Legrenziho – znamenitého barokního skladatele, který byl kapelníkem v chrámu sv. Marka
- připravil se na kněžskou dráhu, byl vysvěcen – kvůli astmatu (nemohl sloužit mše) byl však zbaven kněžských povinností, takže se mohl věnovat výlučně hudbě (kvůli jeho zrzavým vlasům se mu přezdívalo „il prete rosso“ – zrzavý páter)
- vypracoval se ve houslového virtuose (působil jako houslista v Benátkách)
- 1720 – 23 dvorním kapelníkem v Mantově
- **1703–1715**, 1723 – **1740** koncertním mistrem, pedagogem, sbormistrem v dívčím sirotčinci Ospedale della Pieta v Benátkách = 1 ze 4 institucí v Benátkách, které bychom mohli dnes nazvat konzervatořemi, pod Vivaldiho vedením tu působil vynikající dívčí orchestr, jeden z nejlepších v Evropě, jehož vystoupení si nenechal ujít žádný vzdělaný návštěvník Benátek
- pro toto těleso složil několik koncertů, sonát a dalších skladeb pro různé nástroje
- jeho věhlas se rychle šířil po celé Evropě především díky jeho instr. hudbě, byl i vyhledávaným pedagogem
- na vrcholu kariéry dostával objedávky ze šlechtických rodů (např. císař Karel VI.)
- 1740 – jedna z mnoha uměleckých cest – tentokrát do Vídně, doufal, že díky své popularitě získá prac. uplatnění v císařské dvorní kapele, ale v r. 1740 zemřel císař Karel VI – skladatelův příznivec.
- Vivaldi se dostává do finančních potíží, je donucen rozprodávat své partitury. 1741 ve Vídni umírá. Pochován v prostém hrobě, V. hudba upadla na 200 let v zapomnění.